

Tadeusz Makiewicz, Andrzej Michałowski

Psary, st. 40, gm. Jemielno, woj.
leszczyńskie, AZP 70-24/49

Informator Archeologiczny : badania 31, 153-154

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zespół materiałów zabytkowych zawiera 560 fragmentów ceramiki, 5 rozcieraczy kamiennych oraz duże ilości polepy i ułamków żużla soplowego. Na badanym fragmencie stanowiska odsłonięto skrajne, zachodnie obiekty osady oraz rozległy obszar starożytnych wyrobisk, z których wydobywano rudę darniową.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie.

Badania będą kontynuowane.

Pruszków, st. 9, gm. loco, woj. warszawskie - patrz: wczesna epoka brązu

PRZYLESIE DOLNE, st. 9, g. Grodków, woj. opolskie, AZP 88-32/1

- pracownia metalurgiczna kultury przeworskiej (okres wędrówek ludów, faza D)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w październiku przez dr. Artura Błażejewskiego (Katedra Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 0,66 ara.

Stanowisko odkryte zostało w 1991 r, podczas badań AZP, przez mgr. Piotra Kubowa. Położone jest na wyraźnym wyniesieniu, na łagodnym stoku opadającym do małej doliny drobnego cieku, około 1000 m na południowy zachód od wsi Przylesie Dolne. Na powierzchni stanowisko występowały liczne żużle, dlatego zostało ono określone jako pracownia metalurgiczna. Występowanie żużla wyznaczyło granice stanowiska.

Wykop został założony w miejscu dużego zagęszczenia występowania żużli. Warstwa humusu zalegała do 0,3 m. W zachodniej części wykopu na tej głębokości odkryto dwa skupiska żużla żelaznego i kamieni. Poniżej tych skupisk odkryto dwa obiekty. Obiekt drugi okazał się współczesnym wkopem. Obiekt pierwszy pełnił zapewne funkcję jamy, w której składano węgiel drzewny stosowany w produkcji żelaza.

Stanowisko zostało w znacznym stopniu zniszczone głęboką orką. Pewną rolę w niszczeniu pierwotnego układu stanowiska odegrały procesy stokowe.

Podczas badań pozyskano liczne grudki żużla i rudy żelaznej różnej wielkości. Część z nich wytypowano do analiz specjalistycznych jako materiał porównawczy. Odkryto też fragmenty ceramiki.

Potwierdzono, że stanowisko jest pracownią kultury przeworskiej, użytkowaną we wczesnej fazie okresu wędrówek ludów.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Śląskich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t.40

Badania będą kontynuowane w miarę potrzeb.

PSARY, st. 40, gm. Jemielno, woj. leszczyńskie, AZP 70-24/49

- cmentarzisko kurhanowe kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez prof. dr. Tadeusza Makiewicza i mgr. Andrzeja Michałowskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez PSOZ. Kontynuacja badań. Przebadano powierzchnię około 2 arów.

Prace były kontynuacją badań prowadzonych w latach 1989-1996, w trakcie których zbadano całkowicie trzy kurhany (nr 2 - 4) i rozpoczęto rozkopywanie ostatniego kurhanu - nr 1, położonego skrajnie w kierunku wschodnim.

Celem prac w obecnym roku było wykonanie całościowego planu nasypu kamiennego kurhanu oraz eksploracja grobu.

Prace rozpoczęto od oczyszczenia nasypu kamiennego a następnie wykonano jego plan w skali 1:20. Nasyp kamienny miał kształt analogiczny, jak w wypadku sąsiedniego kurhanu nr 2, tzn. w postaci dookólnego wału kamiennego z pustą przestrzenią w środku. Różnica polegała na tym, że w wypadku kurhanu nr 2 pusta przestrzeń w środku miała kształt kolisty, zaś w wypadku kurhanu nr 1 miała ona kształt zbliżony bardziej do kwadratu.

Sam nasyp kurhanu miał kształt od strony zewnętrznej dość nieregularny, zbliżony do kwadratu o wymiarach 12 x 12 m, a pusta przestrzeń we wnętrzu, również kształtu zbliżonego do kwadratu miała wym. około 4 x 4 m. Wymiary te są analogiczne do wymiarów w kurhanie nr 2, który miał średnicę 12 m, a przestrzeń w środku średnicę 4 m. Tak więc szerokość wału u podstawy wynosiła tyle, ile szerokość wewnętrznej, pustej przestrzeni.

Po wykonaniu planu nasypu kamiennego zdjęto nasyp w ćwiartce południowo-wschodniej obiektu, wykonując plany przekrojów pionowych wału w tej części. Nasyp kamienny kurhanu miał wysokość około 1m. Był on bardziej zwarty od strony wewnętrznej, natomiast mniej zwarty od zewnątrz. Jest to wynik zniszczeń. U dołu nasypu występowały wyraźnie większe kamienie.

Po zdjęciu nasypu kamiennego w ćwiartce południowo-wschodniej oraz bruku kamiennego w środku kurhanu, odczyszczono powierzchnię na poziomie calca, który tworzyła glina. Rysowały się tutaj 2 niewielkie jamy. W trakcie eksploracji okazało się jednak, że były to wyłącznie przebarwienia powierzchniowe, nie zaś celowe obiekty. W centralnej części nie było grobu. Natomiast w warstwie pod kamieniami występowały ślady spalenizny oraz liczne ułamki ceramiki. Charakter tej warstwy oraz kwestię obecności ewentualnego grobu wyjaśnić mogą tylko przyszłe badania przy odsłonięciu pełnej powierzchni pod kurhanem. Na tym zakończono prace w 1997 r. W trakcie badań znajdowano liczne ułamki ceramiki kultury przeworskiej oraz mniej liczne z okresu nowożytnego. Nie znaleziono innych zabytków.

Równocześnie prowadzono prace rekonstrukcyjne kurhanu nr 2 w celu odtworzenia go w pierwotnym kształcie, tzn. sprzed zniszczeń. Usypano nasyp kamienny na całej powierzchni na wysokości około 50 cm. Naszym zdaniem uzasadniona jest pełna rekonstrukcja najlepiej zachowanych kurhanów nr 1 i 2 oraz kurhanu nr 3, który jako jedyny posiadał zachowany wieniec kamienny.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Wyniki badań zostaną opublikowane.

Prace zakończono.

RÓWNINA DOLNA, st. III, gm. Korsze, woj. olsztyńskie, AZP 15-68/6

- ślady osadnictwa z wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko z późnego okresu wpływów rzymskich (III-V w.)
- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. mgr. Marię Wielgus-Wysocką i Jacka Wysockiego. Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Łącznie przebadano powierzchnię 5 arów.

Prace skoncentrowano w obrębie terenu najbliższego wybierzyska piasznicy. Prowadzono jednocześnie eksplorację na cmentarzysku (wykopy 17, 19, 21, 22) i w części osadniczej (wykop 16 — niezakończona eksploracja w roku 1996, wykopy 18, 20). W obrębie osadniczej części stanowiska eksplorowane były obiekty osady wczesnośredniowiecznej — paleniska i jamy, w wypełniskach, których znajdował się materiał ceramiczny oraz kostny. W obrębie wykopu 20, pod około 80-centymetrową warstwą piasku pochodzenia eolicznego, stwierdzono występowanie osadniczej warstwy z wczesnej epoki żelaza. Na badanej części cmentarzyska odsłonięto kolejną partię grobów jamowych (30 obiektów) i popielnicowych (4 obiekty) oraz pochówki szkieletowe końskie (5 obiektów). Zarówno groby popielnicowe, jak i jamowe, wyposażone były w dużą ilość przedmiotów (osełki, przęśliki ceramiczne i bursztynowe, noże i nożyce żelazne, sprzączki, nity, okucia), ozdób brązowych i żelaznych (fibule kuszowate) oraz paciorków szklanych i bursztynowych. Groby popielnicowe zawierały znacznych rozmiarów popielnicę obsypane szczątkami stosu. W grobach jamowych kości (niejednokrotnie przemyte) występowały często w zwartej konkrecji, sugerującej umieszczenie ich w chwili pochówku w organicznym pojemniku. Zarówno groby jamowe, jak i popielnicowe, wyposażone były w przystawki. Zwraca uwagę duża ilość naczyń miniaturowych. Odkryte na cmentarzysku konie, o układzie szkieletu wskazującym na pochowanie żywego zwierzęcia, posiadały w wyposażeniu elementy rzędu (sprzączki, nity, rozdzielacze, aplikacje) oraz żelazne wędzidła.